

Voorstellen TI-NL Tweede Kamerverkiezingen 2025

Een integere politiek

- Nederland loopt achter waar het gaat over de openbaarheid van de lobby. **Een Rijksbreed lobbyregister** maakt transparant wie er invloed probeert uit te oefenen op het beleid en wie toegang heeft tot politici en ambtenaren. Door transparantie het uitgangspunt te maken in plaats van de uitzondering zou hiermee ook een belangrijk voorbeeld worden gesteld dat veel toegevoegde waarde zal hebben in het versterken van het publieke vertrouwen in de overheid. Stimuleer en motiveer lagere overheden hetzelfde te doen.
- Het is belangrijk voor vertrouwen en kwaliteit van beleid dat mensen weten wie er meepraat. Voeg daarom aan elk stuk wetgeving een lijst toe met stakeholders die hebben meegepraat, wat hun inbreng was en hoe de regering hun inbreng beoordeelt; een zogenoemde **lobbyparagraaf**. Alle wetsvoorstellen en kabinetsbesluiten zouden een dergelijke lobbyparagraaf moeten hebben. Ook hier zou het lokale overheden sieren als zij hetzelfde zouden doen.
- De Tweede Kamer heeft zich in 2025 uitgesproken voor een afkoelperiode voor bewindspersonen die overstap maken naar de private sector. Dit is belangrijk om belangenconflicten te voorkomen. Het huidige mechanisme is echter nog niet van toepassing op Kamerleden, waar eenzelfde risico bestaat. Ook zijn er **sancties nodig bij overtreding** voor wanneer zij als lobbyist aan de slag gaan, om duidelijk te maken dat het de politiek menens is met het stoppen van de Haagse draaideur en het voorkomt dat partijen Kamerleden aantrekken die het ambt van volksvertegenwoordiger vooral zien als opstap in hun carrière. Het zou bovendien het vertrouwen in de zuiverheid van de politieke besluitvorming versterken wanneer Kamerleden minder persoonlijke belangen hebben bij de politieke keuzes die zij maken.
- De laatste jaren hebben wij on-Nederlands grote donaties gezien aan politieke partijen. Hier wreekt de wet van de remmende voorsprong zich: omdat Nederland zich lange tijd een integer en corruptievrij land waande, lopen wij achter waar het gaat om regelgeving rond partijfinanciering. Daarbij moeten partijen gezonde interne *checks en balances* organiseren, bijv. om financieel toezicht te verbeteren en de integriteit van hun kandidaten te garanderen. Nederland heeft stappen gezet om dit te verbeteren, maar een nieuwe **Wet op de Politieke Partijen (Wpp) met strenger toezicht op de naleving van de regels moet snel ingevoerd worden**.
- De Tweede Kamer kent een aantal registers waarin Kamerleden bijvoorbeeld hun ontvangen geschenken en hun nevenfuncties moeten opgeven. Er is strenger toezicht nodig op die regels met heldere sancties bij overtreding. Ook mist het belangrijkste register: **een asset-register waarin Kamerleden hun financiële belangen zoals onder meer (grote) aandelenportefeuilles van henzelf en hun directe familie vastleggen**.
- Iedere Nederlander heeft recht op overheidsinformatie. Nog te vaak haalt de overheid de wettelijk vastgelegde openbaringstermijnen niet. Ook de recent aangekondigde [beperkingen](#) van de **Wet Open Overheid (Woo)** zijn niet acceptabel. De overheid moet meer doen om overheidsinformatie tijdig, volledig en actief openbaar te maken.

Een overheid die consistent het goede voorbeeld geeft

- **Nederland moet een veelomvattend en samenhangend nationaal anti-corruptieplan ontwikkelen.** Dat plan moet alle geledingen van de samenleving (publieke en private sector) en alle ministeries omvatten. Te vaak werken ministeries niet goed samen of werken elkaar zelfs tegen omdat er geen integraal beleid is.
- **Nederland moet meer doen om tot goed anti-corruptiebeleid te komen in Europa.** Nederland heeft te lang op de rem gestaan met betrekking tot de nieuwe anti-corruptierichtlijn. Handel in invloed en misbruik van functies moeten op Europese niveau strafbaar worden gesteld.
- Nederland staat op het punt grootschalige investeringen te doen in de bescherming van Nederland. De defensiesector is gevoelig voor corruptie. Het ministerie dient bij de **aanbestedingen van materiaal de hoogste integriteitsstandaarden en transparantie** te betrachten.
- **Consequenties bij corruptie moeten overheidsbreed doorwerken.** Dat betekent bijvoorbeeld dat een bedrijf dat zich schuldig heeft gemaakt aan omkoping in het buitenland niet door de overheid wordt uitgenodigd om mee te gaan op volgende handsmissies.
- Het **VN-anticorruptie verdrag moet ook in Nederland handen en voeten krijgen.** Dat betekent dat internationale regels tegen netwerkcorruptie en vriendjespolitiek ook in Nederland wettelijk worden doorgevoerd.
- Om sancties op te kunnen leggen aan buitenlandse politici en andere individuen die zich schuldig maken aan corruptie, moet de **Europese Magnitskywet** worden uitgebreid, zodat we mensen die zich schuldig maken aan corruptie op dezelfde manier kunnen sanctioneren als schendingen van mensenrechten. Zolang dit nog niet het geval is moet Nederland unilateraal sancties opleggen tegen personen, zoals kleptocraten en leden van autocratische regimes die oorlog faciliteren of de democratie ondermijnen. Daartoe moet de Sanctiewet aangepast worden.
- In de Nederlandse rapportage aan de VN ten behoeve van de rapportage over de Sustainable Development Goals (SDG) moet Nederland **daadwerkelijk inhoud geven aan verslaglegging van activiteiten rond de SDG-doelen van het tegengaan van omkoping, corruptie en illegale wapenhandel.**
- Wanneer de overheid middelen confisqueert die zijn verkregen door bijvoorbeeld omkoping of corruptie, moeten deze **in beslag genomen middelen (asset recovery) in de eerste plaats worden aangewend om slachtoffers te compenseren.** De teruggevorderde opbrengsten komen in de eerste plaats ten goede aan de plek waar de schade wordt geleden. Het geld wordt niet gebruikt om de Nederlandse staatskas te spekken. Nederland moet inzetten op een volledige en effectieve omzetting van de in 2024 aangenomen richtlijn op het gebied van terugvordering en inbeslagname van activa die op 23 november 2026 omgezet moet zijn in nationale wetgeving.

Een cultuur van integriteit en bescherming van melders van misstanden

- **Alle melders van misstanden dienen effectief te worden beschermd.** Nu eist de wet dat hun melding moet gaan over een “maatschappelijk belang”. Het is echter onduidelijk wat dit betekent. Zo schrijft de wet voor dat grensoverschrijdend gedrag slechts een maatschappelijke misstand betreft indien er sprake is van een systeem of een patroon, terwijl regeringscommissaris Mariëtte Hamer vindt dat er altijd sprake is van een maatschappelijke misstand bij dit soort gedrag. Eenzelfde onduidelijkheid betreft ook meldingen over corruptie en fraude, wat het lastig maakt voor mensen die getuige zijn van ondermijnende criminaliteit om te weten of zij bescherming hebben als zij hier melding van maken. Gezien de greep van georganiseerde misdaad op Nederland kan dat niet de bedoeling zijn. De huidige vereisten voor bescherming zijn voor experts - laat staan klokkenluiders - vooraf nauwelijks in te schatten. Dit zal personen weerhouden een melding te doen en dit maakt Nederland onnodig kwetsbaar voor corruptie.
- **Zorg dat Nederland voldoet aan alle eisen uit de EU-klokkenluidersrichtlijn en geef het Huis voor Klokkenluiders de bevoegdheid om sancties op te leggen aan bedrijven en organisaties die klokkenluiders actief tegenwerken of represailles tegen de melder instellen.** Volgens de huidige wet kan een werkgever niet worden gesanctioneerd voor het benadelen van een klokkenluider, terwijl de klokkenluider wel door de werkgever kan worden gesanctioneerd voor schending van de vertrouwelijkheid of voor smaad of laster bij het verspreiden van onjuiste informatie. Transparency International Nederland benadrukt het belang van afschrikwekkende sancties voor organisaties die klokkenluiders schaden en voor organisaties die geen of een onvolledige interne meldprocedure hebben opgezet, in strijd met de wet. Immers, zonder sancties is de wet een tandeloze tijger. Bovendien voldoet Nederland nu niet aan alle eisen uit de EU-klokkenluidersrichtlijn en riskeert daarmee een boete vanuit de Europese Commissie.
- **Geef uitvoering aan het aangenomen amendement-Omtzigt omtrent anoniem melden en verplicht organisaties om anonieme melding van vermoedens van misstanden mogelijk te maken.** Naar aanleiding van een aangenomen amendement van Pieter Omtzigt om anonieme meldingen van vermoedens van misstanden mogelijk te maken, bracht de regering in het voorjaar van 2024 een voorstel voor een Algemene Maatregel van Bestuur ter consultatie. Daar werd door veel partijen positief op gereageerd maar toch is onder druk van werkgeversverenigingen besloten het voorstel in te trekken. Er zijn redenen te over zo snel mogelijk uitvoering te geven aan het amendement omtrent anoniem melden. Onderzoek wijst uit dat de mogelijkheid anoniem te melden potentiële melders over de streep kan trekken om toch melding te doen van een vermoeden van een misstand. Bovendien kan dit voorkomen dat iemand zich genooddaakt voelt om extern te melden, of via de pers naar buiten te treden. Anonieme melding is een essentieel aspect van ieder succesvol klokkenluidersprogramma omdat het van cruciaal belang is om de melding van misstanden te bevorderen en de ultieme bescherming geeft tegen vergelding.
- **Maak ethiek en integriteit een eenduidig onderdeel van het onderwijs curriculum** om jonge mensen al vroeg bewust te laten nadenken over de keuzes die zij maken en hoe die van invloed zijn op de samenleving en op hun eigen integriteit. Ook bij studies die

bepalend zijn voor een integere samenleving zoals rechten, economie en fiscaliteit zou onderwijs in ethiek verplicht moeten zijn.

Een integer bedrijfsleven

- **De rapportage ten behoeve van de ESG-scores van bedrijven moet daadwerkelijk inhoud krijgen** en het mag niet worden geaccepteerd als (grote) bedrijven dit als standaard checklist afdoen.
- De overheid moet niet langer het beleid tegen witwassen exclusief neerleggen bij banken en het bedrijfsleven maar **de overheid moet zelf de coördinatie en verantwoordelijkheid nemen om witwassen tegen te gaan en voldoende menskracht beschikbaar maken.**
- De huidige procedures om witwassen tegen te gaan moeten dringend worden **geëvalueerd**, waarbij ook vragen moeten worden beantwoord als: worden de anti-witwasgelden wel effectief ingezet en is het wel verstandig alle 'ongebruikelijke' transacties te melden in plaats van te concentreren op 'verdachte' transacties.
- Het openbaar ministerie (OM) moet in staat worden gesteld om **buitenlandse omkoping effectiever te kunnen vervolgen**. Uit *Transparency International's Exporting Corruption* rapport blijkt dat Nederland in de op een-na-laatste categorie beperkte handhaving (*limited enforcement*) valt, waar landen als het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten aanzienlijk beter presteren.